

Sygn. akt II CSKP 49/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)
SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)
SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej z siedzibą w Ł.
przeciwko Ł. P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 16 września 2021 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 12 grudnia 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od Ł. P. na rzecz P. spółki akcyjnej z siedzibą w Ł.
kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 grudnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżony
wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z 27 kwietnia 2017 r. w ten sposób, że utrzymał w

całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany 21 października 2016 r. przez Sąd Okręgowy w Ł., orzekł o kosztach postępowania oraz umorzył postępowanie zażalenkowe.

Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

P. S.A. zawarła z Ł. P. 5 maja 2014 r. umowę leasingu operacyjnego nr [...]3 oraz umowę leasingu nr [...]5. W obu przypadkach przedmiotem leasingu był samochód ciężarowy marki F.. Umowy zostały zawarte na okres do 31 maja 2019 r. W ramach zawartych umów pozwany zobowiązał się m.in. do terminowego regulowania opłat leasingowych i innych płatności określonych w umowie leasingu. Prawne zabezpieczenie umów leasingu stanowiły weksle *in blanco* wystawione przez pozwanego wraz z deklaracją wekslową. Integralną częścią łączących strony umów leasingu były ogólne warunki poszczególnych umów leasingu (OWU). Zgodnie z postanowieniami OWU finansujący mógł rozwiązać umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli korzystający pomimo upomnienia na piśmie i wyznaczenia dodatkowego terminu, zalegał z jakąkolwiek płatnością wynikającą z umowy leasingu (§ 7 ust. 6 pkt 6.1).

Wobec zaległości w płatnościach, powodowa spółka 28 października 2015 r. skierowała do pozwanego ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 13 604,37 zł w nieprzekraczalnym terminie do 4 listopada 2015 r. Pismem z 28 grudnia 2015 r. powodowa spółka złożyła pozwanemu oświadczenie o rozwiązaniu umowy leasingu nr [...]3, zaś pismem z 18 grudnia 2015 r. oświadczenie o rozwiązaniu umowy leasingu nr [...]. Rozwiązanie umów nastąpiło ze skutkiem natychmiastowym bez okresu wypowiedzenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie zalażyły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym podstawy do wypowiedzenia umów leasingu, a następnie naliczenia kwot stanowiących kwotę dochodzoną przez powodową spółkę i w konsekwencji podstawy do wypełnienia weksli *in blanco*. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, strona powodowa uchybiła przesłankom określonym w art. 709¹³ § 2 k.c. przez brak informacji, że w razie braku zapłaty kwoty wskazanej w wezwaniu, a wynikającej z zawartych umów leasingu, zostaną one

wypowiedziane ze skutkiem natychmiastowym. Dlatego Sąd Okręgowy uznał za nieważne wypowiedzenie umów leasingu. Sąd Apelacyjny zaakceptował i przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji. Jednak, w ocenie Sądu Apelacyjnego, posłużenie się w ostatecznym wezwaniu do zapłaty z 28 października 2015 r. przyjętym w umowie określeniem „rozwiązanie umów”, jasno komunikowało korzystającemu konsekwencje braku spłaty zadłużenia w wyznaczonym dodatkowym terminie, a tym samym spełniało wymóg ustawy. Sąd Apelacyjny uznał, że strona powodowa dopełniła wymogów z art. 709¹³ § 2 k.c., a wobec bezskutecznego upływu dodatkowego terminu dla zapłaty zaległości, mogła skutecznie wypowiedzieć wszystkie umowy leasingu. W zaistniałej sytuacji strona powodowa była uprawniona do wystąpienia z żądaniami opartymi na art. 709¹⁵ k.c. Nawet przy założeniu czynionym przez Sąd pierwszej instancji, iż wobec wadliwości wypowiedzenia umów leasingu po stronie powodowej nie powstało roszczenie z art. 709¹⁵ k.c., nie było, zdaniem Sądu Apelacyjnego, przeszkód dla uzupełnienia przez powodową spółkę weksli na sumy wekslowe odpowiadające zadłużeniu pozwanego z tytułu innych świadczeń wynikających z każdej z umów, a powstałe w ten sposób zobowiązanie wekslowe było skuteczne i ważne.

W skardze kasacyjnej pozwany zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części, w jakiej Sąd ten zmienił wyrok Sądu Okręgowego oraz orzekł o kosztach postępowania, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Pozwany zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 709¹³ § 2 k.c. przez jego błędną wykładnię i nieprawidłowe uznanie, że wypowiedzenie umów dokonane przez powodową spółkę było ważne i skuteczne, w sytuacji gdy pismo z 28 października 2015 r. zatytułowane „ostateczne wezwanie do zapłaty” nie spełniało wymagań przewidzianych w przepisie art. 709¹³ § 2 k.c., z tego względu, że nie zawarto w nim zagrożenia (informacji, pouczenia), że w przypadku uchybienia przez pozwanego terminowi do zapłaty powodowa spółka będzie uprawniona do wypowiedzenia umów ze skutkiem natychmiastowym, a braku tego nie można sanować w drodze wykładni oświadczenia woli w oparciu o postanowienia OWU i kontekst sytuacyjny, a zatem należało uznać, że wypowiedzenie umowy było nieważne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powodowa spółka wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej o rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Skarżący ma rację, podnosząc, że pominięcie w piśmie wzywającym korzystającego do zapłaty zaległości i uprzedzającym o możliwości wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu elementów określonych w art. 709¹³ § 2 k.c. powoduje, że czynność ta jest wadliwa, a w konsekwencji nie powstaje po stronie finansującego uprawnienie do wypowiedzenia umowy leasingu. Zgodnie bowiem z art. 709¹³ § 2 k.c., jeżeli korzystający dopuszcza się zwłoki z zapłatą co najmniej jednej raty, finansujący powinien wyznaczyć na piśmie korzystającemu odpowiedni termin dodatkowy do zapłacenia zaległości z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu może wypowiedzieć umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba że strony uzgodniły termin wypowiedzenia. Oznacza to, że wypowiedzenie umowy leasingu przez finansującego na podstawie art. 709¹³ § 2 k.c. jest możliwe, jeżeli: 1) korzystający pozostaje w zwłoce z płatnością co najmniej jednej raty, 2) finansujący na piśmie wezwał korzystającego do zapłaty w terminie „odpowiednim”, przy czym wezwanie to zawierało uprzedzenie o możliwości wypowiedzenia umowy, 3) wyznaczony termin upłynął bezskutecznie. Dopiero kumulatywna realizacja tych trzech przesłanek skutkuje powstaniem po stronie finansującego uprawnienia do wypowiedzenia umowy leasingu. Wypowiedzenie dokonane mimo niespełnienia którejkolwiek z tych przesłanek będzie sprzeczne z art. 709¹³ § 2 k.c., a więc nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c. (czynność prawna sprzeczna z ustawą). Zatem nie wywoła skutku w postaci rozwiązania umowy leasingu.

2. Zarzut naruszenia art. 709¹³ § 2 k.c. nie jest jednak uzasadniony. Trafnie bowiem Sąd Apelacyjny uznał, że kwestionowane w skardze kasacyjnej wezwanie z 28 października 2015 r. spełnia wymogi określone w tym przepisie. Pismo uprzedzające korzystającego o zamiarze wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu powinno zgodnie z art. 709¹³ § 2 k.c. zawierać: 1) wskazanie wysokości zaległości, 2) wyznaczenie dodatkowego terminu do zapłacenia

zaległości, 3) zagrożenie, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu korzystający będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy leasingu ze skutkiem natychmiastowym lub po upływie uzgodnionego w umowie terminu wypowiedzenia. Według skarżącego, w piśmie powodowej spółki z 28 października 2015 r. zabrakło tego ostatniego elementu, tj. uprzedzenia, że bezskuteczny upływ terminu na zapłatę zaległości będzie uprawniał finansującego do wypowiedzenia umowy leasingu ze skutkiem natychmiastowym. Tak ujęte stanowisko skarżącego nie jest trafne.

W piśmie z 28 października 2015 r. zatytułowanym „Ostateczne wezwanie do zapłaty” powodowa spółka wskazała, że w przypadku braku zapłaty w wyznaczonym terminie zastrzega sobie możliwość m.in. „(...) rozwiązania umów leasingu ze wszystkimi konsekwencjami prawnymi i skierowanie sprawy na drogę postępowania sądowego bez ponownego wezwania do zapłaty (...)”. Wezwanie to zawiera więc informację, że w razie nieuiszczenia istniejącej zaległości w terminie finansujący będzie uprawniony do „rozwiązania” umowy, a więc zakończenia łączącego strony stosunku prawnego. Istotnie, w piśmie nie zostało wskazane, że umowa może zostać „wypowiedziana”. Nie ulega jednak wątpliwości, że w języku prawnym rozwiązanie umowy (zakończenie wykreowanego umową stosunku prawnego) jest skutkiem wypowiedzenia, a więc złożenia odpowiedniego oświadczenia woli przez jedną ze stron umowy.

W ocenie Sądu Najwyższego, finansujący w skierowanym do korzystającego piśmie wzywającym do zapłaty zaległości nie ma obowiązku posłużenia się dosłownym sformułowaniem zaczerpniętym z treści art. 709¹³ § 2 k.c. Przepis ten nie wskazuje jedyne poprawnego, literalnego brzmienia wezwania, które finansujący zobowiązany jest skierować do korzystającego. Istotne jest to, aby zawierało ono wszystkie niezbędne elementy wskazane w art. 709¹³ § 2 k.c. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 7 listopada 2019 r., II CSK 160/19). Dopuszczalne jest więc posłużenie się zwrotami tożsamymi treściowo lub bliskoznacznymi do tych użytych w art. 709¹³ § 2 k.c., chociaż dla uniknięcia wątpliwości należałoby postulować, aby finansujący posługiwali się sformułowaniami jak najbliższymi terminologii użytej przez ustawodawcę w treści analizowanego przepisu.

Celem wprowadzenia rozwiązania przewidzianego w art. 709¹³ § 2 k.c. jest jednoznaczne poinformowanie korzystającego o skutkach braku zapłaty zaległości. Oczywiście jest przecież, że uwzględniając czas trwania umowy leasingu (z reguły kilka lat), finansujący może wielokrotnie wzywać korzystającego do zapłaty, z różnych względów nie chcąc korzystać z uprawnienia do wypowiedzenia umowy. Korzystający po otrzymaniu pisma wzywającego do zapłaty musi mieć zatem pełną jasność, jakie mogą być skutki nieuiszczenia w terminie kwoty zaległości wskazanej w takim piśmie.

Według Sądu Najwyższego, w wezwaniu z 28 października 2015 r. finansujący stanowczo i wyraźnie zakomunikował wolę zakończenia umowy w razie nieuiszczenia przez pozwanego wskazanej w tym piśmie zaległości. Pozwany, będący przedsiębiorcą, uwzględniając podwyższony miernik staranności (art. 355 § 2 k.c.), nie powinien mieć problemów z prawidłowym odczytaniem tak sformułowanego komunikatu.

3. Brak w treści pisma z 28 października 2015 r. dosłownie wyrażonej informacji, że rozwiązanie umowy nastąpi ze skutkiem natychmiastowym ma znaczenie drugorzędne. Zgodnie z § 7 ust. 6 pkt 6.1 OWU finansujący mógł rozwiązać umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli korzystający pomimo upomnienia na piśmie i wyznaczenia dodatkowego terminu, zalegał z jakąkolwiek płatnością wynikającą z umowy leasingu. Stąd też wskazanie przez powodową spółkę na możliwość rozwiązania umowy leasingu ze „wszystkimi konsekwencjami prawnymi”, odczytywane w kontekście postanowień OWU oraz treści art. 709¹³ § 2 k.c. pozwala na przyjęcie, że finansujący uprzedził pozwanego o zamiarze wypowiedzenia umowy za skutkiem natychmiastowym.

W ocenie Sądu Najwyższego, skonkretyzowane uprzedzenie o zamiarze wypowiedzenia umowy leasingu, o którym mowa w art. 709¹³ § 2 k.c., może być poddawane zabiegom interpretacyjnym, jeżeli zawiera kluczowe elementy, tj.: 1) wskazanie wysokości zaległości, 2) wyznaczenie dodatkowego terminu do zapłacenia zaległości, 3) zagrożenie, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu korzystający będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy leasingu. Termin, w jakim nastąpi rozwiązanie umowy, nie należy do elementów

konstytuujących skuteczne uprzedzenie o wypowiedzeniu umowy. Zwłaszcza, że w tym zakresie art. 709¹³ § 2 k.c. ma charakter semiimperatywny a strony mogą ustalić korzystniejszy dla korzystającego termin wypowiedzenia umowy leasingu niż przewidziany w tym przepisie.

4. Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną a zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.) obciążył pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.